

Kenth Häggblom, ledande statistiker
Tel. 25497

Utbildning 2003:1
7.11.2003

Grundskolan hösten 2003

Ökat antal elever på högstadiet, färre elever på lågstadiet

Antalet grundskoleelever har ökat något från år 2002 och uppgår höstterminen 2003 till 3 094 stycken. Av dessa går 2 031 på lågstadiet, vilket är en minskning med 28 sedan i fjol, och 1 063 på högstadiet, en ökning med 44. Dessa förändringar kan förklaras med att alla årskurser på högstadiet nu har fyllts med sådana stora årskullar som föddes under ”baby-boomens” år från 1988 – 1995, medan den första av de mindre årskullar som har fötts från 1996 och framåt nu har börjat på ettan.

I *tabell 1* presenteras antalet elever i de enskilda grundskolorna enligt årskurs och kön. Årskurs 1-6 hör till lågstadiet och årskurs 7-9 till högstadiet. I träningsundervisningen finns också årskurs 10. I *tabell 2* är skolorna och eleverna fördelade enligt skolornas elevantal. Av de 27 grundskolorna har 18 endast lågstadium, en endast högstadium och 8 både låg- och högstadium. Av de sistnämnda är det fem skärgårdsskolor som har lågstadie- och högstadieundervisning i samma skola. Godby och Kyrkby högstadieskolor har lågstadieelever bara inom special- och träningsundervisningen. Bara sju skolor har mer än 200 elever, men i dessa skolor går nästan 64 procent av eleverna. I de åtta skolor som har under femtio elever går sex procent av eleverna.

Tabell 3 visar antalet elever kommunvis, d.v.s. hur många elever från varje kommun som går i grundskolan. Antalet framgår skilt för allmänundervisning, specialundervisning samt träningsundervisning. Vidare ser man hur många elever varje kommun har i sina egna skolor, i skolor som man upprätthåller gemensamt med andra kommuner samt i andra kommuners skolor.

Tabell 4 visar att drygt hälften av grundskoleleverna får skolskjuts. Andelen är högst på landsbygden, över 80 procent. Till Mariehamns skolor får bara drygt tre procent av eleverna skjuts.

Specialundervisningen redovisas i *tabell 5*, där det framgår att de 62 elever som går i specialklass utgör två procent av samtliga grundskoleelever. Dubbelt så många pojkar som flickor går i specialklass.

Beskrivning av statistiken

Uppgifterna i detta meddelande gäller situationen i grundskolorna i början av läsåret 2003 - 2004, eller den 20 augusti 2003. Vissa jämförande siffror för höstterminen 2002 presenteras också. Statistiken baseras på uppgifter som ÅSUB har samlat in från de kommunala skolförvaltningarna.

Grundskolorna upprätthålls av kommunerna. Godby och Kyrkby högstadieskolor har varsitt kommunalförbund som huvudman, Norra Ålands högstadieskolor respektive Södra Ålands högstadieskolor. Dessa båda högstadieskolor handhar också den klassbundna specialundervisningen på lågstadiet för sina medlemskommuner. Träningsundervisningen för elever med utvecklingsstörning upprätthålls av Kyrkby högstadieskola för hela Åland. Denna undervisning är elvaårig och börjar vid sex års ålder. I statistiken redovisas träningsundervisningens elever så att sjuåringarna hänförs till årskurs ett, åttaåringarna till årskurs 2 etc. Sexåringarna redovisas här sammanslagna med årskurs ett.

Statistik över utbildningen efter grundskolan publiceras i ett separat meddelande.

Några definitioner och förklaringar:

Landskommuner: Alla kommuner utom Mariehamn

Landsbygden: Alla kommuner på fasta Åland utom Mariehamn

Skärgården: Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga och Vårdö

Tecknet ”-” används för att beteckna exakt noll.

1. Antal elever per skola och årskurs hösten 2003

Kommun	Skola	Årskurs										Låg- stadiet	Hög- stadiet	Totalt	Flic- kor	Poj- kar
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10					
Brändö	Brändö	6	5	3	5	9	8	10	10	6	-	36	26	62	24	38
	Lappo	-	2	-	3	-	1	-	-	-	-	6	-	6	4	2
Eckerö	Eckerö	10	10	13	11	11	15	-	-	-	-	70	-	70	36	34
Finström	Emkarby	12	3	8	15	6	6	-	-	-	-	50	-	50	28	22
	Godby	12	11	13	18	14	7	-	-	-	-	75	-	75	43	32
Föglö	Pålsböle	8	15	11	7	9	9	-	-	-	-	59	-	59	32	27
	Föglö	5	2	5	6	5	9	9	6	7	-	32	22	54	30	24
	<i>-därav spec.kl.</i>	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	2	2	-
Geta	Geta	5	5	8	6	5	4	-	-	-	-	33	-	33	19	14
Hammarland	Näfsby	10	21	18	19	23	24	-	-	-	-	115	-	115	65	50
Jomala	Södersunda	14	13	17	12	16	11	-	-	-	-	83	-	83	39	44
	Vikingaåsen	32	36	32	46	42	35	-	-	-	-	223	-	223	96	127
Kumlinge	Enklinge	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	4	-	4	1	3
	Kumlinge	3	1	4	4	6	4	6	8	4	-	22	18	40	12	28
Kökar	Kökar	7	6	2	4	1	5	3	1	4	-	25	8	33	15	18
Lemland	Lemland	17	29	19	24	19	27	-	-	-	-	135	-	135	57	78
Lumparland	Lumparland	5	4	5	3	9	4	-	-	-	-	30	-	30	13	17
Saltvik	Rangsby	10	9	8	10	15	11	-	-	-	-	63	-	63	25	38
	Ödkarby	10	17	10	10	20	9	-	-	-	-	76	-	76	44	32
Sottunga	Sottunga	1	-	2	3	-	3	2	-	3	-	9	5	14	8	6
Sund	Sund	12	24	14	13	14	14	-	-	-	-	91	-	91	50	41
Vårdö	Vårdö	3	4	8	2	2	7	-	-	-	-	26	-	26	11	15
Mariehamn	Ytternäs	44	39	49	35	46	46	-	-	-	-	259	-	259	121	138
	Övernäs	31	32	39	45	31	31	-	-	-	-	209	-	209	112	97
	Strandnäs	45	48	32	41	43	48	41	48	38	-	257	127	384	195	189
	<i>-därav spec.kl.</i>	-	-	-	1	3	1	4	2	3	-	5	9	14	4	10
	Övernäs hs	-	-	-	-	-	-	71	80	96	-	-	247	247	122	125
Norra Ål.	Godby hs	-	1	3	-	-	3	94	86	92	-	7	272	279	136	143
	<i>-därav spec.kl.</i>	-	1	3	-	-	3	6	2	9	-	7	17	24	9	15
Södra Ål.	Kyrkby hs	8	5	4	8	6	5	119	100	118	1	36	338	374	184	190
	<i>-därav spec.kl.</i>	1	-	2	5	3	5	3	1	2	-	16	6	22	6	16
	<i>-därav trän.und.</i>	7	5	2	3	3	-	5	3	3	1	20	12	32	12	20
Totalt		310	342	329	352	352	346	355	339	368	1	2 031	1 063	3 094	1 524	1 572
År 2002		348	320	351	347	340	353	341	368	306	4	2 059	1 019	3 078	1 499	1 579

Norra Ålands högstadiestrikt omfattar kommunerna Finström, Geta, Saltvik, Sund och Vårdö.

Södra Ålands högstadiestrikt omfattar kommunerna Eckerö, Hammarland, Jomala, Lemland och Lumparland.

Träningsundervisningen på grundskolenivå för hela Åland är förlagd till Kyrkby högstadieskola.

2. Antal skolor och elever fördelade efter skolornas elevantal hösten 2003

		Antal elever i skolan						Totalt
		-9	10-29	30-49	50-99	100-199	200+	
Antal skolor:								
Med bara lågstadium		2	1	2	8	2	3	18
Med bara högstadium		-	-	-	-	-	1	1
Med både låg- och högst.		-	1	2	2	-	3	8
Totalt		2	2	4	10	2	7	27
Elever:								
Lågstadiet	Antal	10	35	110	635	250	991	2 031
	Procent	0,5	1,7	5,4	31,3	12,3	48,8	100,0
Högstadiet	Antal	-	5	26	48	-	984	1 063
	Procent	-	0,5	2,4	4,5	-	92,6	100,0
Totalt	Antal	10	40	136	683	250	1 975	3 094
	Procent	0,3	1,3	4,4	22,1	8,1	63,8	100,0
År 2002	Skolor	2	1	6	9	2	7	27
	Elever	14	14	218	647	261	1 924	3 078

3. Antal elever per kommun hösten 2003

Elever med hemort i respektive kommun

Kommun	Typ av undervisning			Skola			Summa
	Allmän	Special	Tränings	Egen	Gemensam	Annans kommun	
Brändö	66	-	-	66	-	-	66
Eckerö	109	1	3	70	43	-	113
Finström	283	10	6	182	114	3	299
Föglö	52	2	-	54	-	-	54
Geta	58	3	2	33	30	-	63
Hammarland	162	4	-	115	51	-	166
Jomala	465	11	6	306	173	3	482
Kumlinge	45	-	-	43	-	2	45
Kökar	33	-	-	33	-	-	33
Lemland	229	3	1	135	65	33	233
Lumparland	44	1	-	30	15	-	45
Saltvik	204	9	1	139	74	1	214
Sottunga	14	-	-	14	-	-	14
Sund	140	2	-	91	51	-	142
Vårdö	44	-	2	26	20	-	46
Mariehamn	1 057	16	11	1 064	11	9	1 084
Landskomm.	1 948	46	21	1 337	636	42	2 015
- Landsbygden	1 694	44	19	1 101	616	40	1 757
- Skärgården	254	2	2	236	20	2	258
Hela Åland	3 005	62	32	2 401	647	51	3 099
År 2002	2 984	68	32	2 413	610	61	3 084

Med Gemensam skola avses högstadieskola som kommunen upprätthåller i form av kommunalförbund tillsammans med andra kommuner.

Också träningsundervisningen vid Kyrkby högstadieskola ingår i denna kategori.

Fem elever som går i skola utanför Åland ingår i Allmän undervisning respektive Annans kommunskola.

4. Skolskjutsar hösten 2003

Region	Elever totalt	Elever som får skol-skjuts	Därav skjuts-berättigade	Procent av eleverna som får skolskjuts
Mariehamn	1 099	38	52	3,5
Landskomm.	1 995	1 563	1 361	78,3
-Landsbygden	1 756	1 414	1 224	80,5
-Skärgården	239	149	137	62,3
Hela Åland	3 094	1 601	1 413	51,7

Regionindelningen avser skolornas belägenhet och inte elevernas hemkommuner.

5. Elever i klassbunden specialundervisning hösten 2003

		Årskurs									Låg-stadiet	Hög-stadiet	Totalt
		1	2	3	4	5	6	7	8	9			
Flickor	Antal	-	-	-	1	4	3	4	3	6	8	13	21
	Procent	-	-	-	0,5	2,5	1,8	2,4	1,9	3,1	0,8	2,5	1,4
Pojkar	Antal	1	1	5	5	3	6	10	2	8	21	20	41
	Procent	0,7	0,6	2,9	2,7	1,8	3,6	6,1	1,3	4,2	2,1	3,7	2,6
Totalt	Antal	1	1	5	6	7	9	14	5	14	29	33	62
	Procent	0,3	0,3	1,5	1,7	2,0	2,6	7,7	2,9	3,8	1,4	3,1	2,0

Procenten anger andel av alla elever på respektive årskurs exklusive träningsundervisningen

Fler flickor än pojkar läser valfria språk

Språkstudierna på lågstadiet framgår i *tabell 6*. Eleverna i träningsundervisningen ingår inte i denna tabell och inte heller i *tabell 7*. Engelska är obligatoriskt språk för alla elever. I de flesta kommuner börjar undervisningen i engelska på trean, men i några kommuner börjar den på ettan och i några kommuner på tvåan.

Som frivilligt språk kan eleverna välja mellan finska, tyska och franska. I vissa kommuner börjar studierna av de frivilliga språken på fyran, i vissa på femman och i två kommuner redan på trean. I Vikingaåsens skola kan de elever som väljer att läsa ett frivilligt språk pröva på alla tre språk på fyran för att sedan välja ett av dem från och med femman (försöksverksamhet). Detta gör att 46 elever på årskurs 4 i Vikingaåsen finns med på såväl finska som tyska och franska. På årskurs sex läser 82 procent av eleverna ett valfritt språk, vilket kan jämföras med 86 procent år 2002. Finska läses av 77 procent, tyska av 3 och franska av 2 procent. Flickorna har en högre benägenhet än pojkarna att läsa ett valfritt språk.

Tabell 7 visar elevernas språkval på högstadiet. Engelska finns inte med i denna tabell, eftersom det är obligatoriskt för alla. Också i högstadiet kan man välja att läsa finska, tyska och franska som valfria språk. Man kan läsa inget, ett eller två av språken. Totalt i högstadiet (*se tabell 7a*) läser 75 procent av eleverna finska, 25 procent tyska och 18 procent franska. Gemensamt för alla tre språk är att det är en större andel av flickorna än av pojkarna som har valt att studera dem. I *tabell 7b* framgår det att det totalt är 35 procent som läser två frivilliga språk, 50 procent som läser ett språk, medan 14 procent inte läser något frivilligt språk. Av flickorna läser 45 procent två språk mot bara 26 procent av pojkarna. Andelen pojkar som inte läser något frivilligt språk är 19 procent mot bara 9 procent för flickorna.

Nivå A2 innebär att språket börjat läsas på lågstadiet, medan B1 och B2 står för språk som påbörjas på högstadiet (*tabell 7c*). B1 är en längre lärokurs, minst sex veckotimmar, och B2 en kortare lärokurs, minst fyra veckotimmar. Av dem som läser finska på högstadiet har större delen A2-finska, medan det för tyskans och franskans del är B1 som dominerar.

Det finns rätt stora variationer mellan skolorna när det gäller hur stor del av eleverna som har valt att läsa olika språk (*tabell 7d och 7e*). Finska och tyska läses i alla nio skolor med högstadieundervisning och franska i fem skolor.

En dator per 5,7 elever

Tabell 8 ger en översikt över skolornas datautrustning. Totalt har de åländska grundskolorna nästan 680 datorer. Antalet har ökat med 15 sedan 2002. Av datorerna används 544 främst för undervisning och studier. Om man sätter detta senare antal i förhållande till antalet elever blir resultatet 5,7 elever per dator jämfört med 5,6 i fjol. Denna ökning kan förklaras med att vissa skolor p.g.a. renoveringar tillfälligt har ett mindre antal datorer i bruk än vanligt. Samtliga 27 grundskolor har Internetanslutning.

6. Språkstudier på lågstadiet hösten 2003

		Årskurs							År 2002	
			1	2	3	4	5	6	Totalt	Åk 6
Antal:	Elever totalt	Flickor	151	164	171	182	163	168	999	165
		Pojkar	152	173	156	167	186	178	1 012	184
		Totalt	303	337	327	349	349	346	2 011	349
	Engelska	Flickor	7	55	171	182	163	168	746	165
		Pojkar	8	63	156	167	186	178	758	184
		Totalt	15	118	327	349	349	346	1 504	349
	Finska	Flickor	-	-	4	57	138	145	344	148
		Pojkar	-	-	4	58	151	120	333	133
		Totalt	-	-	8	115	289	265	677	281
	Tyska	Flickor	-	-	-	27	8	7	42	6
		Pojkar	-	-	-	25	6	5	36	12
		Totalt	-	-	-	52	14	12	78	18
	Franska	Flickor	-	-	-	26	5	4	35	1
		Pojkar	-	-	-	23	8	3	34	2
		Totalt	-	-	-	49	13	7	69	3
Procent:	Engelska	Flickor	4,6	33,5	100,0	100,0	100,0	100,0	74,7	100,0
		Pojkar	5,3	36,4	100,0	100,0	100,0	100,0	74,9	100,0
		Totalt	5,0	35,0	100,0	100,0	100,0	100,0	74,8	100,0
	Finska	Flickor	-	-	2,3	31,3	84,7	86,3	34,4	89,7
		Pojkar	-	-	2,6	34,7	81,2	67,4	32,9	72,3
		Totalt	-	-	2,4	33,0	82,8	76,6	33,7	80,5
	Tyska	Flickor	-	-	-	14,8	4,9	4,2	4,2	3,6
		Pojkar	-	-	-	15,0	3,2	2,8	3,6	6,5
		Totalt	-	-	-	14,9	4,0	3,5	3,9	5,2
	Franska	Flickor	-	-	-	14,3	3,1	2,4	3,5	0,6
		Pojkar	-	-	-	13,8	4,3	1,7	3,4	1,1
		Totalt	-	-	-	14,0	3,7	2,0	3,4	0,9
	Elever med valfritt språk totalt	Flickor	-	-	2,3	35,2	92,6	92,9	37,5	93,9
		Pojkar	-	-	2,6	35,9	88,7	71,9	35,3	79,9
		Totalt	-	-	2,4	35,5	90,5	82,1	36,4	86,5

Tabellen omfattar inte elever i träningsundervisningen.

7. Språkstudier på högstadiet, frivilliga språk, hösten 2003

a. Elever efter studerade språk kön och årskurs

Antal:		Årskurs			Totalt
		7	8	9	
Elever totalt	Flickor	165	154	192	511
	Pojkar	185	182	173	540
	Totalt	350	336	365	1 051
Finska	Flickor	146	132	138	416
	Pojkar	132	139	104	375
	Totalt	278	271	242	791
Tyska	Flickor	57	39	43	139
	Pojkar	46	41	40	127
	Totalt	103	80	83	266
Franska	Flickor	39	44	41	124
	Pojkar	24	29	13	66
	Totalt	63	73	54	190
Procent:	Finska	88,5	85,7	71,9	81,4
	Pojkar	71,4	76,4	60,1	69,4
	Totalt	79,4	80,7	66,3	75,3
Tyska	Flickor	34,5	25,3	22,4	27,2
	Pojkar	24,9	22,5	23,1	23,5
	Totalt	29,4	23,8	22,7	25,3
Franska	Flickor	23,6	28,6	21,4	24,3
	Pojkar	13,0	15,9	7,5	12,2
	Totalt	18,0	21,7	14,8	18,1

b. Elever efter antal språk, kön och årskurs

Antal elever som läser:

Flickor	Inget friv. språk	9	7	29	45
	Ett språk	71	70	95	236
	Två språk	85	77	68	230
Pojkar	Inget friv. språk	33	20	52	105
	Ett språk	99	113	79	291
	Två språk	52	47	42	141
Totalt	Inget friv. språk	42	27	81	150
	Ett språk	170	183	174	527
	Två språk	137	124	110	371
	Summa	349	334	365	1 051

Procent:

Flickor	Inget friv. språk	5,5	4,5	15,1	8,8
	Ett språk	43,0	45,5	49,5	46,2
	Två språk	51,5	50,0	35,4	45,0
Pojkar	Inget friv. språk	17,8	11,0	30,1	19,4
	Ett språk	53,5	62,1	45,7	53,9
	Två språk	28,1	25,8	24,3	26,1
Totalt	Inget friv. språk	12,0	8,0	22,2	14,3
	Ett språk	48,6	54,5	47,7	50,1
	Två språk	39,1	36,9	30,1	35,3

c. Elever efter språk och nivå

Finska	A2	239	232	200	671
	B1	39	39	42	120
	B2	-	-	-	-
Tyska	A2	16	18	13	47
	B1	87	62	67	216
	B2	-	-	3	3
Franska	A2	4	7	11	22
	B1	59	66	43	168
	B2	-	-	-	-

7. Språkstudier på högstadiet, frivilliga språk (forts.)

d. Elever efter skola och studerade språk

Skola	Finska		Tyska		Franska	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Brändö	22	84,6	1	3,8	-	-
Föglö	14	63,6	2	9,1	-	-
Kumlinge	17	94,4	3	16,7	-	-
Kökar	5	62,5	2	25,0	1	12,5
Sottunga	4	80,0	1	20,0	-	-
Strandnäs	94	74,0	30	23,6	16	12,6
Övernäs	215	87,0	76	30,8	78	31,6
Godby	176	64,7	37	13,6	55	20,2
Kyrkby	244	74,8	114	35,0	40	12,3
Totalt	791	75,3	266	25,3	190	18,1

e. Elever efter skola och antal språk

	Antal				Procent			
	Inget	Ett	Två	Summa	Inget	Ett	Två	Summa
Brändö	4	21	1	26	15,4	80,8	3,8	100,0
Föglö	8	13	1	22	36,4	59,1	4,5	100,0
Kumlinge	1	14	3	18	5,6	77,8	16,7	100,0
Kökar	1	6	1	8	12,5	75,0	12,5	100,0
Sottunga	1	3	1	5	20,0	60,0	20,0	100,0
Strandnäs	18	73	33	127	14,2	57,5	26,0	100,0
Övernäs	11	97	139	247	4,5	39,3	56,3	100,0
Godby	55	148	69	272	20,2	54,4	25,4	100,0
Kyrkby	51	152	123	326	15,6	46,6	37,7	100,0
Totalt	150	527	371	1 051	14,3	50,1	35,3	100,0

Tabell 7 omfattar inte elever i träningsundervisningen

8. Datorer och nätanslutningar hösten 2003

Kommun	Skola	Antal datorer				Internetanslutning:				Antal datorer med Internetanslutn.
		I bruk	Anskaffade 2001 eller senare	Används främst för undervisn. o. studier	- elever per dator	Fast förbind.	ADSL (bredband)	ISDN	Modem	
Brändö	Brändö	11	1	10	6,2	-	1	-	-	10
	Lappo	3	1	2	3,0	-	-	-	1	2
Eckerö	Eckerö	13	2	13	5,4	1	-	-	-	13
Finström	Emkarby	12	4	10	5,0	-	-	1	-	12
	Godby	24	6	21	3,6	-	1	-	-	24
	Pålsböle	14	1	10	5,9	1	-	-	-	12
Föglö	Föglö	30	7	27	2,0	-	-	1	-	20
Geta	Geta	9	1	7	4,7	-	-	1	-	2
Hammarland	Näfsby	29	18	28	4,1	1	-	-	-	29
Jomala	Södersunda	25	6	19	4,4	1	-	-	-	19
	Vikingaåsen	41	15	33	6,8	1	-	-	-	41
Kumlinge	Enklinge	2	1	2	2,0	-	-	-	1	2
	Kumlinge	12	6	10	4,0	-	1	-	-	11
Kökar	Kökar	17	-	15	2,2	-	-	1	-	17
Lemland	Lemland	32	1	27	5,0	-	1	-	-	31
Lumparland	Lumparland	13	4	10	3,0	-	1	-	-	13
Saltvik	Rangsby	11	2	5	12,6	-	-	1	-	1
	Ödkarby	24	-	13	5,8	-	1	-	-	16
Sottunga	Sottunga	13	2	12	1,2	-	-	1	-	3
Sund	Sund	15	2	12	7,6	-	-	1	-	6
Vårdö	Vårdö	9	1	7	3,7	-	-	1	-	8
Mariehamn	Ytternäs	51	8	40	6,5	1	-	-	-	51
	Övernäs	43	6	35	6,0	1	-	-	-	43
	Strandnäs	110	105	84	4,6	-	1	-	-	103
	Övernäs hs	40	9	34	7,3	1	-	-	-	40
Norra Ål.	Godby hs	51	20	40	7,0	1	-	-	-	47
Södra Ål.	Kyrkby hs	24	5	18	20,8	1	-	-	-	12
Totalt		678	234	544	5,7	10	7	8	2	588
År 2002		663	210 ¹⁾	550	5,6	9	2	12	4	564

När det gäller Internetanslutningar betyder "1" att skolan har ifrågavarande anslutning.

¹⁾För 2002 gäller denna siffra antal datorer anskaffade 2000 eller senare.